

ख्रिस्ताचे जीवन, १

डेविड एल. रोपर

अभ्यासक्रम: ख्रिस्ताचे जीवन, १

लेखक: डेविड एल. रोपर

आजच्यासाठी सत्य ह्या भाष्यग्रंथापासून *The Life of Christ, 1* हा अभ्यासक्रम विकसित केला आहे, रोसर्स पब्लिकेशन द्वारा प्रकाशित केला आहे आणि त्यांच्या परवानगीने वापरला आहे.

कॉपीराईट © 2003, 2016

सर्व हक्क सुरक्षित. प्रकाशकाच्या लेखी परवानगी शिवाय या पुस्तकाचा कुठलाही भाग कोणत्याही प्रकारे पुनर्मुद्रित करता येणार नाही.

या इलेक्ट्रॉनिक शैक्षणिक साधनात मराठी आर व्ही भाषांतरचा इलेक्ट्रॉनिक मजकूर बायबल सोसायटी ऑफ इंडियाच्या पूर्व परवानगीने वापरण्यात आला आहे.

महत्वाची सूचना

हे पुस्तक एका वापरकर्त्यासाठी आहे

थ्रू द स्क्रिप्चर.कॉम या कोर्स मध्ये तुम्ही एक विद्यार्थी आहात. तुम्हांला अभ्यासक्रमाचा एक भाग म्हणून या पुस्तकाचा वापर करण्यास परवानगी आहे, तसेच अभ्यासक्रम पूर्ण झाल्यावर तुमच्या स्वतःच्या वैयक्तिक वापरासाठी या डिजिटल पुस्तकाचा तुम्ही वापर करू शकता. पण कोणत्याही प्रकारे ह्या मजकूराची प्रत इतरांना देण्यासाठी तुम्हांला परवानगी नाही.

या फाईल मध्ये तुमचे नाव, ई-मेल आणि पत्ता अंकित करण्यात आला आहे. जर तुम्ही या फाईलचा कोणताही भाग इतरांना वाटला , विकला , देऊन टाकला किवा त्याचे वितरण केले, तर तुमचे विद्यार्थी खाते बंद करण्यात येईल.

तुमच्या स्वतःच्या वैयक्तिक वापरासाठी ह्या मजकूराच्या अधिक प्रती करण्यासाठी तुम्हांला परवानगी आहे. वापरकर्त्यामुळे काही चुका झाल्यास किवा संगणकात काही बिघाड झाल्यास या फाईलचे नुकसान होऊ शकते हे टाळण्यासाठी एकापेक्षा जास्त ठिकाणी ह्या मजकूराची प्रत ठेवावी याची आम्ही शिफारस करत आहोत.

अनुक्रमणिका

परिचय/ प्रस्तावना	८
खंड १ ची रूपरेषा	३०
भाग १ : ख्रिस्ताच्या सेवेपूर्वी त्याच्या जीवनाचा काळ मत्तय १:१-२:२३; लूक १:१-२:५२; ३:२३-३८; योहान १:१-१८	३६
भाग २ : बाप्तिस्मा करणाऱ्या योहानाच्या सेवेचा आरंभ मत्तय ३:१-१२; मार्क १:१-८; लूक ३:१-१८	८५
भाग ३ : ख्रिस्ताच्या सेवाकार्याचा आरंभ मत्तय ३:१३-४:११; मार्क १:९-१३; लूक ३:२१,२२; ४:१-१३; योहान १:१९-२:१२	९२
भाग ४ : पहिल्या वल्हांडण सणापासून दुसऱ्यापर्यंत ख्रिस्ताचे सेवाकार्य मत्तय ४:१२-२५; ८:२-४, १४-१७; ९:१-९; मार्क १:१४-२; १४; लूक ३:१९,२०; ४:१४,१५,३१-४४; ५: १-२८; योहान २:१३-४:५४	११२
भाग ५ : दुसऱ्या वल्हांडण सणापासून तिसऱ्यापर्यंत ख्रिस्ताची सेवा मत्तय ५:१-८:१,५-१३,१८,२३-३४; ९:१,१०-३८; १०:१-१४:३६; मार्क २:१५-६:५६; लूक ४:१६-३०; ५:२९-९:१७; ११:१४-३६; योहान ५:१-६:७१	१६५
विभाग १ : येशूची आरोग्यदानाची सेवा	१६६
विभाग २ : डोंगरावरील प्रवचन	१९०
विभाग ३ : येशूची शिकवण आणि आरोग्यदान	२५२
विभाग ४ : दाखल्यांचा पहिला मोठा गट	२९९
विभाग ५ : संपूर्ण गालीलात	३२२
भाग ६ : तिसऱ्या वल्हांडणापासून बेथानी येथे त्याचे आगमन होईपर्यंतचे ख्रिस्ताचे सेवाकार्य मत्तय १५:१-२०; ३४; मार्क ७:१-१०:५२; लूक ९:१८-१९:२७; योहान ७:१-११:५४	४२१
विभाग १ : गालीलात	४२३
परिशिष्ट: तक्ते,याद्या आणि नकाशे	५१८

लागुकरण

देवाने मरियेला का निवडले (लूक १:२)	४९
तारणाऱ्याचा शोध (मत्तय २:१-१३)	७०
“देवाने जगावर एवढी प्रीती केली की” (योहान ३:१६)	११९
शिष्य होण्यासाठी पाचारण (लूक ५:१-११)	१३५
“सर्वजण थक्क झाले व त्यांनी देवाचा गौरव केला” येशूची आरोग्यदानाची सेवा	१५५
“देवाच्या बरोबरीचा” (योहान ५:१६-४७)	१७२
तुम्ही विचार करता त्यापेक्षा फार मोल्यवान आहात (मत्तय ५:१३)	१९५
“तुमचा प्रकाश पडू द्या” (मत्तय ५:१४-१६)	२०२
प्रार्थनेचा नमुना (मत्तय ६:९-१५; लूक ११:१-४)	२१८
इतरांशी कसे वागावे (मत्तय ७: १-१२)	२३५
प्रीती, अश्रू आणि क्षमा (लूक ७:३६-५०)	२६४
आपली दोन कुटुंबे (मत्तय १२:४६-५०; मार्क ३:२०,२१,३१-३५; लूक ८:१९-२१)	२८७
“पेरणाऱ्याचा दाखला ऐका” (मत्तय १३:३-१०,१८-२३, मार्क ४:२-१०,१३-२०; लूक ८:४-९,११-१५)	३१६
अप्रिय लोकांपर्यंत पोहोचणे (मार्क ५:१-२०)	३३४
अव्हेरले जाण्याचा सामना येशूने कसा केला (लूक ४:१६-३१)	३५६
राजा आणि त्याचे राजदूत (मत्तय १०)	३६८
“अरण्यात ओरडणाऱ्याची वाणी” : योहानाची सेवा	३८३
लोकांना जेव्हा खरोखर मदतीची गरज असते (मत्तय १४:१३-२१; मार्क.६:३३-४४; लूक.९:११-१७; योहान ६:२-१४)	३९५
एक चांगली कल्पना वाईट कल्पना झाली (मत्तय.१५:१-६; मार्क ७:१-५, ९-१३)	४२९
परंपरा कधी वाईट असते? (मत्तय १५:७-२०; मार्क ७:६-८, १४-२३)	४३७
“आम्ही त्याचे गौरव पाहिले” (मत्तय १७:१-८; मार्क ९:२-८; लूक ९:२८-३६)	४७३
“माझा अविश्वास काढून टाका” (मत्तय १७:१४-२०; मार्क ९:१४-२९; लूक ९:३७-४३)	४८४

संक्षिप्त रूपे

जुना करार

उत्पत्ती	उप्त	उपदेशक	उप
निर्गम	निर्ग	गीतरत्न	गीत
लेवीय	लेवी	यशया	यश
गणना	गण	यिर्मया	यिर्म
अनुवाद	अनु	विलापगीत	विलाप
यहोशवा	यहो	यहेज्केल	यहे
शास्ते	शास्ते	दानीएल	दानी
रुथ	रुथ	होशेय	होशे
१ शमुवेल	१ शमु	योएल	योए
२ शमुवेल	२ शमु	आमोस	आमो
१ राजे	१ राजे	ओबद्या	ओब
२ राजे	२ राजे	योना	योना
१ इतिहास	१ इति	मीखा	मीखा
२ इतिहास	२ इति	नहूम	नहू
एजा	एजा	हबक्कूक	हब
नहेम्या	नहे	सफन्या	सफ
एस्तेर	एस्तेर	हाग्गय	हाग्ग
ईयोब	ईयोब	जखन्या	जख
स्तोत्रसंहिता	स्तोत्र	मलाखी	मल
नीतिसुत्रे	नीति		

नवा करार

मत्तय	मत्त	तीमथ्याला पहिले पत्र	१ तीमथी
मार्क	मार्क	तीमथ्याला दुसरे पत्र	२ तीमथी
लूक	लूक	तीताला पत्र	तीत
योहान	योहान	फिलेमोनाला पत्र	फिले
प्रेषितांची कृत्ये	प्रेषि	इब्री लोकांस पत्र	इब्री
रोमकरांस पत्र	रोम	याकोबाचे पत्र	याको
करिंथकरांस पहिले पत्र	१ करिंथ	पेत्राचे पहिले पत्र	१ पेत्र
करिंथकरांस दुसरे पत्र	२ करिंथ	पेत्राचे दुसरे पत्र	२ पेत्र
गलतीकरांस पत्र	गलती	योहानाचे पहिले पत्र	१ योहान
इफिसकरांस पत्र	इफिस	योहानाचे दुसरे पत्र	२ योहान
फिलिप्पैकरांस पत्र	फिली	योहानाचे तिसरे पत्र	३ योहान
कलस्सैकरांस पत्र	कलस्सै	यहूदाचे पत्र	यहू
थेस्सलनीकाकरांस पहिले पत्र	१ थेस्सलनी	प्रकटीकरण	प्रकटी
थेस्सलनीकाकरांस दुसरे पत्र	२ थेस्सलनी		

AB	Amplified Bible अम्प्लीफाईड बायबल
ASV	American Standard Version अमेरिकन स्टॅन्डर्ड व्हर्शन
KJV	King James Version किंग जेम्स व्हर्शन
LB	Living Bible लिव्हिंग बायबल
NASB	New American Standard Bible न्यू अमेरिकन स्टॅन्डर्ड बायबल
NCV	New Century Version न्यू सेन्चुरी व्हर्शन
NIV	New International Version न्यू इन्टर्नेशनल व्हर्शन
NLT	New Living Translation न्यू लिव्हिंग ट्रान्सलेशन
RSV	Revised Standard Version रिवाइज्ड स्टॅन्डर्ड व्हर्शन

परिचय

चार शुभवर्तमानांचे वृत्तांत

नव्या करारातील पहिल्या चार पुस्तकांत सांगितल्याप्रमाणे आम्ही येशू ख्रिस्ताच्या जीवनाचे अध्ययन करण्यास सुरुवात करीत आहोत: ह्या पुस्तकांची नांवे त्यांच्या लेखकांच्या नावावरून ठेवण्यात आली आहेत.

मत्तय : मूळचा जकातदार आणि येशूचा प्रेषित.

मार्क : प्रेषितांची कृत्ये ह्या पुस्तकातील योहान मार्क, प्रेषितांच्या युगातील एक तरूण प्रचारक.

लूक : वैद्य लूक, जो पौलाच्या कित्येक सुवार्तायात्रेत त्याच्यासोबत होता, रोमच्या प्रवासात देखील.

योहान : मासे धरणारा आणि येशूचा "प्रिय" शिष्य.

शुभवर्तमानांच्या ह्या अध्ययनात त्यांच्या जीवनाची चार वर्णने एकाच कथेत एक प्रकारच्या सामंजस्याच्या रूपात एकत्र करण्यात आली आहेत. नंतर, मत्तय, मार्क, लूक आणि योहान ह्या पुस्तकांसाठी वेगवेगळी संपूर्ण समीक्षा प्रस्तुत करण्यात येईल.

एका गोष्टीची चार वर्णने

अनेकदा मत्तय, मार्क, लूक आणि योहान ह्या पुस्तकांना "चार शुभवर्तमाने" म्हटले जाते, परंतु वस्तुतः ती एका शुभवर्तमानाची चार वर्णने आहेत. "शुभवर्तमान" हा शब्द नव्या कराराच्या पहिल्या चार पुस्तकांचा उल्लेख करण्याकरिता दुसऱ्या आणि तिसऱ्या शतकापासून वापरला जात आहे.

पहिल्या तीन पुस्तकांना सामान्यतः "सदृश शुभवर्तमाने" म्हटले जाते. "सदृश" - सिनाॅप्टिक शब्द ग्रीक भाषेतील "एकत्र" ह्या शब्दाला "पाहणे किंवा अवलोकन करणे" ह्या अर्थाच्या शब्दाशी जोडतो. अशा प्रकारे "सदृश शुभवर्तमाने" ह्या शब्दाचा अर्थ "एकत्र अवलोकन करणे, समान दृष्टीने पाहणे" असा आहे. प्रथम तीन पुस्तके ही "सदृश शुभवर्तमाने" म्हणून ठरविण्यांत आली आहेत, कारण ती येशूविषयीची समान मते मांडतात. कदाचित ती सगळी पुस्तके इसवी सन ७० च्या यरूशलेमच्या विनाशापूर्वी लिहिण्यांत आली होती.

योहानाचे पुस्तक क्वचित “स्वावलोकन शुभवर्तमान” (the autoptic Gospel [self-view]) म्हणून ओळखले जाते, कारण त्याचा दृष्टीकोन इतर तिघांपेक्षा काहीसा वेगळा आहे. “स्वावलोकन” हा शब्द प्रत्यक्ष-साक्षीची कल्पनासुद्धा देऊ शकतो. योहानाचे वर्णन कदाचित् इसवी ९० च्या दशकात प्रथम तीन वृत्तांतांनंतर लिहिले गेले असावे.

चार वृत्तांत का?

देवाने आम्हांला समान कालावधीचा आणि एकाच कथेचा मागोवा घेणारी चार पुस्तके का दिलीत? पवित्र शास्त्रात, इतर कालावधी एकापेक्षा अधिक पुस्तकांत समाविष्ट केलेले आहेत (१ शमुवेलापासून २ राजेतील कित्येक घटना १ आणि २ इतिहासांतही वर्णन करण्यात आल्या आहेत), परंतु एकाच गोष्टीची चार वर्णने हे काहीसे असामान्य वाटते.

मंडळीच्या आरंभीच्या इतिहासात लोक ह्याविषयी चर्चा करीत होते की ही चार वर्णने का आहेत. एक कयास असा होता की “चार ही मनुष्याची (सांकेतिक) संख्या आहे.” आम्हांला माहीत नाही की देवाने ही विशिष्ट संख्या कां ठरविली, परंतु त्याने अनेक वर्णनांची प्रेरणा दिली ही वस्तुस्थिती कित्येक सत्यांना दर्शविते:

(१) चार वृत्तांत दाखवितात की येशूची कथा किती महत्वपूर्ण आहे.

(२) चार वृत्तांत येशूच्या कथेची सत्यता प्रमाणित करण्याची गरज व्यक्त करतात. मोशे म्हणाला की, “दोघा किंवा तिघा साक्षीदारांच्या साक्षीने कोणताही आरोप शाबित व्हावा” (अनुवाद १९:१५ब; भर देण्यांत आला आहे). चार साक्षी आणखीच उत्तम.

(३) चार वृत्तांत येशूच्या स्वभावाचे अनेक पैलू मांडतात. एकच लेखक कदाचित त्याचे योग्यप्रकारे समर्थन करू शकला नसता.

लंडनच्या नॅशनल गॅलरीत चार्ल्स १च्या एकमात्र प्रतिमेत तीन गोष्टींचे प्रतिरूपण दिसते. एका प्रतिमेत त्याचे डोके उजवीकडे फिरलेले आहे; दुसरीत, डावीकडे; आणि मधल्या प्रतिमेत आम्हांला त्याचा पूर्ण चेहरा दिसतो. ही ह्या निर्मितीची कथा आहे. वॅन डायकने ते रोमी शिल्पकार, बर्निनीसाठी चित्रित केले होते, त्यांच्या मदतीने तो राजाची अर्धप्रतिमा तयार करू शकला. अशाप्रकारे मिळालेल्या रेघा जोडून बर्निनी “बोलकी” प्रतिमा तयार करू शकणार होता. एक दृष्टिकोण पुरेसा नव्हता.

हे सत्य असेल की शुभवर्तमाने ह्या चित्रणाचा हेतू पूर्ण करण्यासाठी योजली होती. प्रत्येकजण आपल्या प्रभूच्या पृथ्वीवरील जीवनाचे वेगवेगळे स्वरूप मांडतात. त्यांस एकत्र जोडल्यानंतर आम्हांला संपूर्ण चित्र मिळते. तो राजा होता, परंतु तो सिद्ध सेवकसुद्धा होता. तो मनुष्याचा पुत्र होता, परंतु आम्ही हे विसरता कामा नये की तो देवाचा पुत्र होता^१.

^१ हेनरिएटा सी. मेअर्स, व्हाट द बायबल इझ अबाऊट (ग्लेनडेल कलीफ: गॉस्पल लाईट पब्लिकेशन्स, १९६६), ३४८

चार वृत्तांताची तुलना

चारही वृत्तांतांचा एकच मूळ हेतू आहे-येशूला प्रकट करणे - परंतु प्रत्येक वृत्तांत किंचित वेगळ्या दृष्टीकोणातून, स्पष्टपणे काहीशा वेगळ्या वाचकांकरिता लिहिण्यात आला होता. विविध वाचकांच्या दृष्टीने आपल्या वर्णनात फेरबदल करण्याचे उदाहरण म्हणून प्रेषितांच्या कृत्यांच्या पुस्तकातील पौलाच्या मतांतरणाची तीन वर्णने पहा: प्रेषितांची कृत्ये ९ मधील वर्णन लूकाच्या वाचकांकरिता लिहिलेले आहे; प्रेषितांची कृत्ये २२ मध्ये ते यरूशलेमेत यहुदांसमोर पौलाच्या बचावाचा भाग होते; प्रेषितांची कृत्ये २६मध्ये कैसरियात राजा अग्रिप्पाला उद्देशून केलेल्या पौलाच्या प्रवचनाचा ते भाग होते. सायमन किस्टमेकरने शेवटल्या दोन वर्णनांविषयी असे भाष्य केलेले आहे: “त्या घटनेपासून (त्याचे मतांतरण) पौलाने, हुशारीने वेगळे शब्द निवडले आणि प्रत्येक पक्षाला सुवार्ता पोहचविण्याच्या त्याच्या प्रयत्नात वेगवेगळ्या दृष्टीकोणांवर भर दिला...”^२.

चार शुभवर्तमानांच्या वर्णनांच्या संदर्भात, मत्तय उघडपणे मूळतः यहुदांकरिता लिहित होता. त्याने जुन्या करारातील शंभरापेक्षा जास्त परिच्छेदांचा संदर्भ दिला आणि यहुदांच्या परिचित शब्दांचा उपयोग केला, जसे “दाविदाचा पुत्र” (मत्तय १:१). त्याने येशूला राजा असे प्रस्तुत केले जो आपले राज्य स्थापित करण्यांस आला होता; “राज्य” हा शब्द या पुस्तकात पंचावन वेळा दिसतो. त्याने येशूच्या ख्रिस्त असण्यावर विशेष भर दिला आणि त्याची शिकवण, त्याचे राज्य, आणि त्याचा अधिकार ह्यांविषयी लिहिले.

मत्तयाच्या विपरित मार्कने गैरयहुदांकरिता लिहिलेले दिसते. त्याने वंशावळीसारख्या गैरयहुदांसाठी कमी रूचीच्या गोष्टी वगळून टाकल्या. जेव्हा त्याने यहुदी परंपरेचा उल्लेख केला, तेव्हा सामान्यतः त्याने त्यांत स्पष्टीकरणाची भर घातली.

अनेक लेखकांचा असा विचार आहे की मार्क रोमी वाचकांना संबोधित करित होता; जेथे इतर लेखकांनी ग्रीक वाक्प्रचारांचा उपयोग केला, तेथे कधीकधी त्याने आपल्या गोष्टींत लॅटिन वाक्प्रचारांचा उपयोग केला. अलेक्झांड्रियाच्या क्लेमेंटनुसार (इसवी सन १५०-२१५), मार्कला रोमच्या ख्रिस्ती लोकांकडून ख्रिस्ताच्या जीवनाविषयी, जे त्याने पेत्रापासून ऐकले होते,^३ लिहिण्याची विनंती करण्यांत आली. मार्क येशूने काय शिकविले ह्यापेक्षा त्याने काय केले, ह्यांविषयी अधिक उत्सुक दिसतो. त्याने येशूला अशा सेवकाच्या रूपात प्रस्तुत केले आहे जो दुसऱ्यांची मदत करतो (मार्क १०:४५). त्याने येशूच्या अद्भुत कृत्यांवर जास्त भर दिला, कारण, त्यांत प्रभुचे प्रेम आणि लोकांसाठी कळकळ दिसून येते.

मार्कप्रमाणेच लूकनेही गैरयहुदी लोकांकरिताच लिहिले. तथापि, मार्कच्या वृत्तांतातील कार्यपध्दत रोमी लोकांसाठी दिसते, तर लूकचे वर्णन बुद्धीजीवी, विद्यार्जन करणाऱ्या लोकांकरिता लिहिलेले आहे असे दिसते. कित्येक असा अर्थ काढतात की लूकच्या मनात ग्रीक

^२ सिमोन किस्टेमेकर, न्यू टेस्टामेन्ट कॉमेंटरी: एक्सपोझिशन ऑफ द ऐक्ट्स ऑफ द अपॉस्टल्स (ग्रॅन्ड रॅपिड्स, मिशिगन: बेकर बुक हाऊस, १९९०), ८९९

^३ क्लेमेंट फ्रगमेंटस ४.